

TIL DEG SOM ER PEDAGOG

Har du et barn i klassen eller barnehagen med en mor eller far som skal reise ut i en internasjonal operasjon?

FORSVARET

For alt vi har. Og alt vi er.

Til pedagogisk personell

I Norge har vi en lang tradisjon for å samarbeide militært med andre land. Som et lite land, med en langstrakt kyst, og et forsvar med begrenset størrelse, er dette en vesentlig del av vår sikkerhetspolitikk. Grunntanken i norsk sikkerhetspolitikk er at hvis vi er en del av en sterk allianse, hvor man stiller opp for hverandre, vil også andre nasjoner stille opp for oss hvis vi skulle trenge det.

I Norge har til sammen ca. 100 000 norske soldater deltatt i internasjonale operasjoner siden andre verdenskrig. Som en følge av dette er det mange barn som opplever at enten deres foreldre eller søsken blir sendt til tjeneste i et annet land, som ofte kan være preget av en svært utfordrende sikkerhetssituasjon. Dette er noe som naturlig nok vil påvirke barnet, og det vil også påvirke barnets familie. Derfor vil det også få betydning for deg som pedagog, som arbeider med barnet i det daglige. Forsvarets misjoner i utlandet har variert mye de siste årene. Noen soldater sendes ut med større avdelinger, mens andre reiser ut i små enheter eller som enkeltpersoner. I en militær operasjon er det mange funksjoner som må dekkes, så stillingene som soldatene har i misjonen kan også variere mye.

Ofte kan man tenke at soldater som deltar i internasjonale operasjoner er i kamper. Men, for at kampsoldatene skal kunne fungere har de behov for et stort apparat rundt seg. Noen står for forsyninger, logistikk, reparasjoner, sanitet og så videre. Samtidig har man med seg soldater som planlegger operasjonene, og som henter inn viktig informasjon, for at kampsoldatene skal kunne operere på en trygg måte. Vi har også soldater som driver med gjenoppbygging og humanitært arbeid, for å sørge for at sivilbefolkningen har det best mulig. Dette betyr at de fleste soldatene som Norge sender ut ikke deltar i direkte kamper.

Hvor lang en misjon er kan variere mye, men normalt sett varer de mellom 3 måneder og ett år. Ofte vil soldatene ha mulighet til å komme hjem på leave, eller ferie, mens de er ute. Hvor mange leaver de kan få i løpet av en misjon, og lengden på dem kan variere, men ofte er det en uke leave per tre måneder i operasjonsområdet.

Noen ganger hender det at soldater blir sendt hjem tidligere enn planlagt (repatriering). Dette kan skyldes at soldaten har blitt syk eller skadet og derfor ikke kan utføre jobben sin i misjonsområdet. Hjemsendelse kan også være aktuelt i tilfeller hvor soldaten har blitt utsatt for voldsomme inntrykk som har skapt en reaksjon som gjør at det ikke er bra for han/hun å bli værende i operasjonsområdet. En siste grunn til at en soldat sendes hjem kan være sosiale årsaker. Dette kan for eksempel dreie seg om sykdom eller dødsfall i nærmeste familie.

Før soldatene sendes ut i en internasjonal operasjon har de en forberedelsesperiode. Denne perioden kan ha varighet på flere måneder, og kan foregå et helt annet sted i landet enn der hvor familien bor. Soldaten er derfor ofte borte hjemmefra i en mye lengre periode enn varigheten på misjonen.

FORSVARET

For alt vi har. Og alt vi er.

Kampsoldatene trenger et stort apparat rundt seg med kollegaer som har mange forskjellige oppgaver og roller. Noen jobber med forsyninger, logistikk, reparasjoner og sanitet. Vi har også soldater som driver med gjenoppbygging og humanitært arbeid, for å sørge for at sivilbefolkningen har det best mulig.

Kjære pedagog

Du har kanskje et barn i klassen eller i barnehagen som har en mor, far, eller et søsken, som skal reise ut i en internasjonal operasjon. Dette heftet henvender seg til deg som en profesjonell aktør rundt barnet, og er tenkt å kunne gi gode råd og tips til hvordan du kan bidra til å støtte barnet og hjelpe det med å opprettholde en positiv læring og utvikling i denne perioden.

Barn knytter seg følelsesmessig til voksne som de omgås til daglig, og du er sikkert en betydningsfull person i barnets liv. Dermed er du også en viktig ressursperson for barnet, som kan bidra med å observere barnet og oppdage eventuelle reaksjoner knyttet til utreisen. Dette vil kunne ha en stor verdi, både for barnet og for foreldrene.

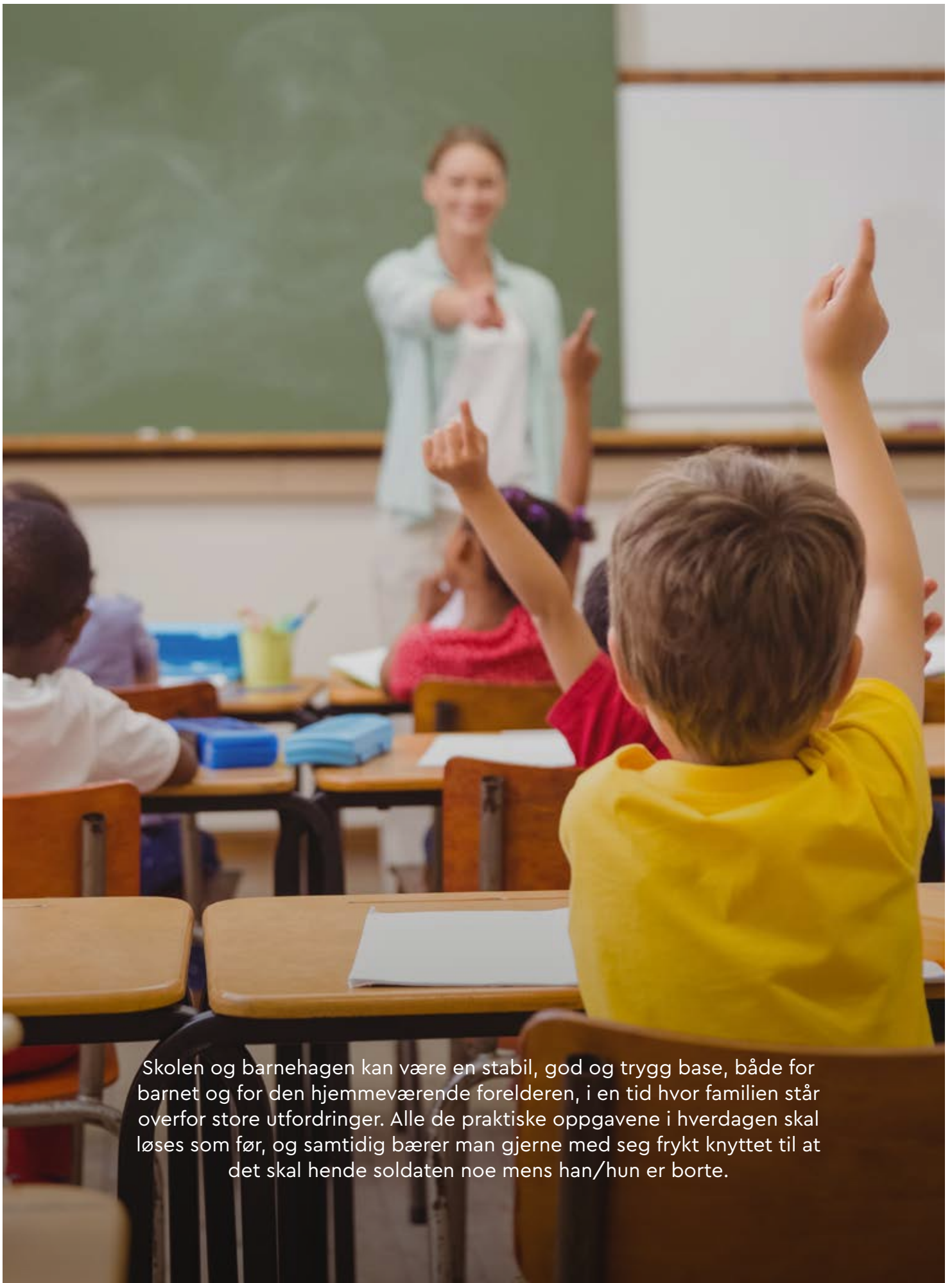
Noen ganger kommer reaksjonene til uttrykk på skolen eller i barnehagen, men ikke hjemme. Andre ganger hjemme, men ikke i skolen. Derfor er et samarbeid mellom de voksne rundt barnet veldig viktig, slik at barnet kan få den støtte, omsorg, stabilitet og oppmuntring som det trenger.

For den forelderen som er hjemme kan det være ekstra tøft når partneren blir sendt ut i en internasjonal operasjon. Plutselig er man alene om alle de praktiske oppgavene som skal løses, i tillegg til at det å vite at partneren din befinner seg i et om-

råde med en utfordrende sikkerhetssituasjon ofte kan føre til at man er redd og engstelig. Vår erfaring er at barna ofte ser den økte belastningen som den hjemmeværende forelderen har, og at de derfor prøver å skjerme ham eller henne ved ikke å skulle bry dem med egne følelser.

Egne reaksjoner og holdninger

Det norske Forsvarets militære engasjement blir fulgt tett i media. Det betyr at mange voksne har god kjennskap til misjonene. Mange har også meninger om de beslutningene som politikerne tar når det kommer til norsk utenrikspolitikk. Det som er viktig er at barn ikke blir stående til ansvar for politiske beslutninger om å sende deres foreldre ut i misjoner på vegne av Norge. Barnet befinner seg ofte i en sårbar situasjon når en av foreldrene blir sendt ut i en operasjon. Da er det viktig at barnet blir sett og forstått, og at det får den omsorgen som det trenger.

Skolen og barnehagen kan være en stabil, god og trygg base, både for barnet og for den hjemmeværende forelderen, i en tid hvor familien står overfor store utfordringer. Alle de praktiske oppgavene i hverdagen skal løses som før, og samtidig bærer man gjerne med seg frykt knyttet til at det skal hende soldaten noe mens han/hun er borte.

SKYLD

Følelse av
avvisning

Angst for
å miste

s a v n

Sinne-
eller gråte-
anfall

Ensomhet

STOLTHET

Anner-
ledeshet

SINNE

Vanlige følelser hos barn som har en forelder som reiser ut i en internasjonal operasjon

Når mor, far eller et søsken sendes ut i en internasjonal operasjon er dette noe som vil påvirke hele familien. Det er store forskjeller på hvordan familier reagerer, men reaksjoner er helt normalt.

Barnas reaksjoner vil avhenge av flere forhold, men kan ofte sees i sammenheng med hvordan resten av familien takler situasjonen. Reaksjonene vil også kunne avhenge av barnets alder, modenhet, kjønn, forhold til venner, forhold til foreldre/søsken og omgivelsenes reaksjoner og holdninger til den jobben soldaten skal gjøre. I tillegg til dette vil naturlig nok hendelser i misjonsområdet kunne påvirke barnets følelser. Perioder med mange negative medieoppslag vil selvsagt kunne medføre ekstra mye engstelse for hele familien.

Savn. Savnet av den som har reist vil ofte komme og gå. Særlig hos de mindre barna vil savnet være ekstra sterkt i spesifikke situasjoner hvor soldaten har pleid å ha en sentral rolle. For de eldre barna kan det handle mer om et generelt savn etter å ha soldaten i nærheten.

Stolthet. Mange barn er stolte av at deres forelder bidrar i en internasjonal operasjon. De yngre barna er kanskje mest stolte av uniformen, mens de eldre barna er stolte over at soldaten reiser ut i verden og bidrar til å hjelpe andre mennesker til å få en bedre hverdag.

Annerledeshet. Noen barn føler seg annerledes, fordi mor, far eller et søsken har reist ut i en internasjonal operasjon. Ofte kan de oppleve at andre ikke forstår dem og familiens situasjon. Dette kan føre til ensomhet.

Sinne. Nærmest alle pårørende opplever til tider at de føler seg sinte. Sinte på politikerne som har bestemt at soldaten må reise. Sinte på Forsvaret, fordi forholdene til soldaten ikke er optimale. Sinte på pressen, fordi den dramatiske nyhetsdekningen gang på gang skremmer livet av dem. For barn kan det ofte være snakk om sinne rettet mot soldaten som har etterlatt den hjemmeverende forelderens med alt arbeidet hjemme, eller sinne over at soldaten er villig til å sette sitt eget liv på spill for jobben sin.

Ensomhet. Utover savnet etter daglig kontakt med soldaten, så kan det også oppstå en følelse av ensomhet hos barnet. Dette fordi den hjemmeverende forelderens ofte har mindre tid og overskudd til barnet. Opplevelsen av ensomhet kan også skyldes at barnet føler seg annerledes, og at det ikke blir sett og forstått i den situasjonen det står i.

Følelse av avvisning. Noen barn kan oppleve utreisen som en avvisning av dem. Hadde de bare vært litt

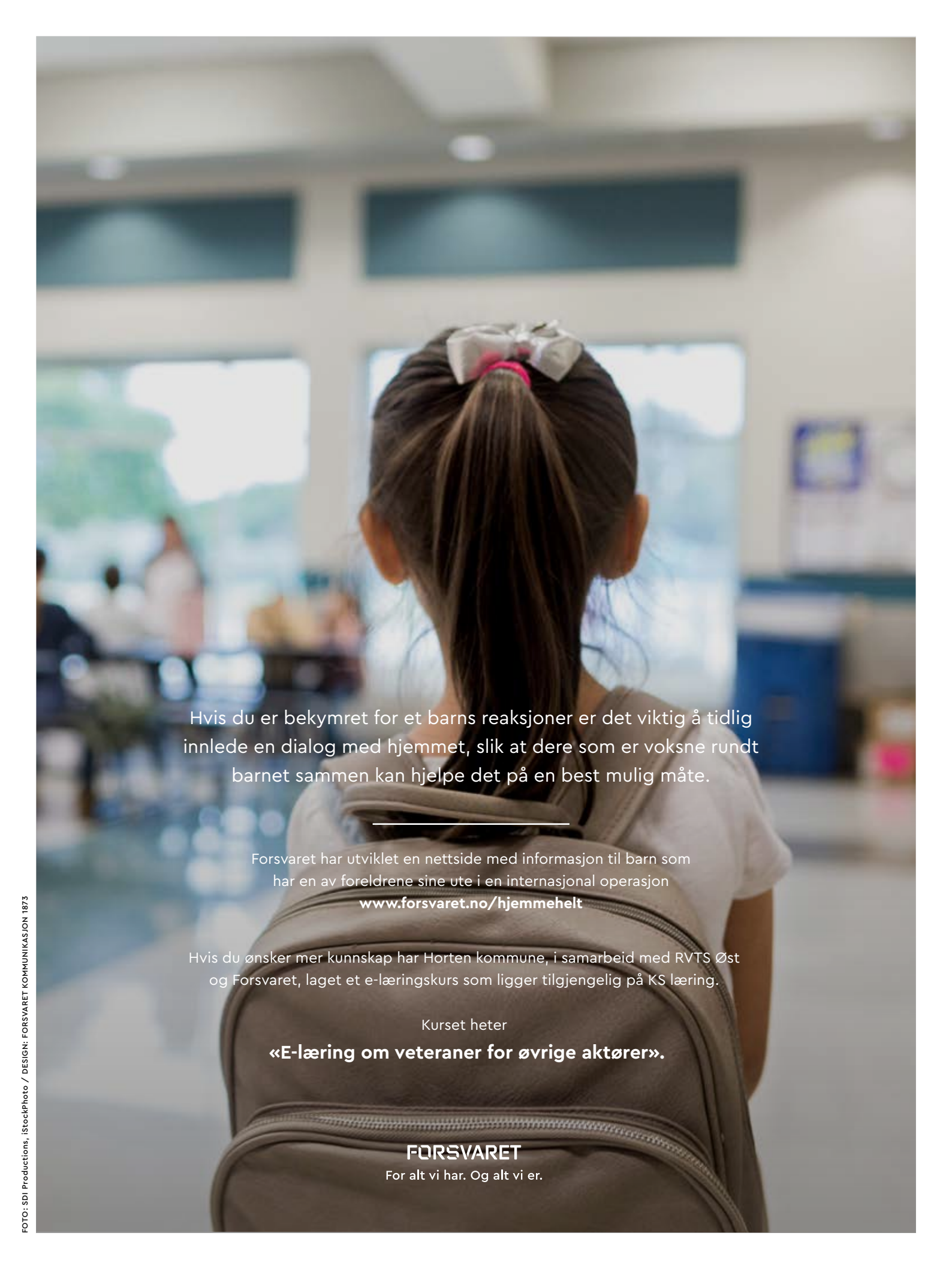
flinkere og snillere så ville sikkert ikke soldaten ha reist fra dem. Disse barna kan ofte reagere med at de enten blir veldig opptatt av å være flinke og hjelpe til hjemme, eller ved at de blir «urokråker».

Skyld. Barnet kan også oppleve skyld i forbindelse med utsendelsen, på samme måte som barn kan få følelsen av skyld i forbindelse med foreldrenes skilsmisser. Små barn kan ha hatt reaksjoner, som sinne, rettet mot soldaten i forkant av utreisen og ønsket at han/hun bare skulle forsvinne. Da kan de kjenne på at det er deres feil at soldaten er borte. Denne type følelse av skyld kan bli så overveldende at selv større barn og ungdommer kan bli overveldet av den. Dette til tross for at fornuften tilsier at det ikke er slik det er. Er følelsene intense nok, kan de ofte overskygge fornuften.

Angst for å miste. Angsten for å miste ligger ofte latent hos hele familien, i forbindelse med at en soldat reiser ut i en internasjonal operasjon. Denne kan ofte aktiveres gjennom opplysninger i mediene om hendelser i misjonsområdet. Samtidig kan noen barn også bli veldig engstelige for å miste den hjemmeverende forelderens, fordi de nå har erfart at soldaten ikke nødvendigvis alltid vil være der.

Sinne- eller gråteanfall. Angsten, sinnet, skylden og savnet smelter noen ganger sammen til sinne- eller gråteanfall, hvor barnet eller ungdommen mister besinnelsen. Avhengig av det enkelte barns typiske reaksjonsmønstre kan dette komme til uttrykk ved at barnet eller ungdommen blir fysisk utagerende. Andre kan gå mer verbalt til verks og skjelle ut omgivelsene sine, mens andre reagerer med å bryte sammen i gråt.

Felles for alle disse måtene å reagere på er at det handler om følelsen av avmakt og mangel på kontroll over viktige faktorer i livet sitt.

Hvis du er bekymret for et barns reaksjoner er det viktig å tidlig innlede en dialog med hjemmet, slik at dere som er voksne rundt barnet sammen kan hjelpe det på en best mulig måte.

Forsvaret har utviklet en nettside med informasjon til barn som har en av foreldrene sine ute i en internasjonal operasjon
www.forsvaret.no/hjemmehelt

Hvis du ønsker mer kunnskap har Horten kommune, i samarbeid med RVTS Øst og Forsvaret, laget et e-læringskurs som ligger tilgjengelig på KS læring.

Kurset heter

«E-læring om veteraner for øvrige aktører».

FORSVARET

For alt vi har. Og alt vi er.